

Előfizetési árak:

Egész évre 10. — Ft
Félévre 5. — „
Negyedévre 2.50 „
Egy hónapra 1. — „
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
téssel.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

Kiadóhivatal:

Főpiac, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasábas petít
soronként 6 krajvát
számítanak.

Sajtószabadság és szocializmus.

— február 15.

Pest vármegye közigazgatási bizottságának legközelebbi ülésében, amelyben a függetlenségi Prónay Dezső és a nemzeti párti Gulrér Gyula indítványa alapján határozattá emeltetett, hogy a kormányhoz felirat intéztessek a sajtószabadság korlátozása tárgyában, nemcsak aktualitássá tette a szocialista sajtó korlátozását célzó törekvéseket, hanem valósággal erkölcsi kényszerhelyzetbe juttatta a kormányt, amely immár alig térhet ki a közvélemény erőteljes preszsiója elől.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, mintha a kormány egyáltalán nem foglalkozott eddigelé is a kérelmezett rendszabályok gondolatával. Sőt ellenkezőleg, biztos tudomásunk van róla, hogy ez a kérdés beható tanácskozások tárgyát képezte több miniszteri tanácskozáson. A kormány azonban, bármennyire is bizgatta erre titokban az ellenzék s a pestmegyei közigazgatási bizottság tegnapi határozata szerint bármily nyomatékkal is követelik tőle most már nyíltan, hogy szorítsa meg a létező sajtószabadságot, eddigelé erélyesen ellentállott mindennemű kísértésnek.

Wlassics miniszter mellett éppen Darányi földmívelésügyi mi-

niszter az, kilegerélyesebben küzd a sajtószabadság korlátozása ellen. Teszi pedig ezt azért, mert, mint Darányi tegnapi nagyszabásu beszédéből is kitűnik, a kormány egyelőre elegendő biztosítékot lát az 1848-iki törvény határozmányáiban, valamint a köteles példányok beszolgáltatásáról szóló törvénynek épp a napokban publikált végrehajtási záradékában.

Óhajtjuk, hogy a kormány eme reménye egész terjedelmében megvalósuljon, de tartunk attól, hogy a mindinkább terjedő s mind agresszivebb formában jelentkező szocializmus végre is rést fog ütni a sajtószabadság nemes elvén.

S ha eljön az a veszedelmes pillanat, a midőn a kormánynak ki kell majd lépni tartózkodó állásából, a vagyoni és társadalmi pozíciójában fenyegetett magyar intelligencia bizonyára még szorosabban fog az állami biztonság és a társadalmi rend fentartásán buzgólkodó kormány mellé sorakozni, mint sorakozott tavaly a némely sajtóvétségnek a sajtóbíró-ságok kompetenciája alól való kivétele és azoknak a rendes bíróságok elé való utalása következtében.

S több mint valószínű, hogy a szocialista sajtó megfélemezését célzó törvényeket a gazdaközön-ség, a vagyonosabb osztályok még rokonszenvesebben fogadják, mint

fogadták a tavaly letárgyalt javaslatot. Sőt a közvélemény mai alakulásában a kormány, ha taktikai előnyöket akarna nezni az alföldi siralmas állapotokból, a maga táborába hódíthatná az ellenzéki intelligencia, az ellenzéki választók tulnyomó részét, azáltal, ha megrendszabályozná hirtelenében a föld- és vagyonosztást ígérő, szocialista sajtót.

De a kormány nem itéli, amint hogy nem ítélné meg taktikai szempontból ezeket a szomorú állapotokat s mellőzve avagy legalább is elnapolva a sajtótörvény-revizíóját, a jogosult munkásigények igazságos és méltányos számbavételével, a gazdasági prosperálás előfeltételeinek fokozásával, a hitelviszonyok javításával s a biztonsági intézkedések kiterjesztésével iparkodik egyrészt a munkásokat megnyugtatni, másrészt meg a munkaadó gazdáknak, bérlőknek és földbirtokosoknak védelmet és biztonságot nyújtani.

Becsületes, hazafias politika ez, méltó a kormányhoz, mely ekként csak az ultima ratió által követelt kényszerrendszabályokat tart elfogadhatónak.

A kérdés csak az, vajjon a viszonyok további fejleményei lehetővé teszik-e a kormánynak, hogy mostani, tisztáru védelmi alapon nyugvó programja mellett állandóan kitarson.

TÁRCZA.

Régi udvari bálokról.

Írta: Floridor.

Ha régi udvari bálokról akarunk emlékezni, leginkább a bécsi Hofarchiv poros írásai között találunk ilyenekről följegyzéseket. A budai udvari bálok ritkák: voltak mint a fehér holló és leszámítva a két nádort, Sándort és Józsefet, a kik rendeztek ott nagy bálokat, tulajdonképeni udvari bál, melyet a király adott volna I. Ferencz Józsefnek, nem igen volt Budán, a Habsburg-Lotharingok alatt.

Bécsben a múlt században a legfényesebb udvari bálok Mária Terézia uralkodása idejében tartattak, majd II. Lipót alatt a magyarok oly emlékezetes nemzeti föllendülés rövid két éve alatt.

II. József, a kit az utolsó török háboru és számtalan reformja is elfoglaltak nem adott sokat a külső reprezentációra és csak kis körben, néhány bizalmasával szeretett szórakozni.

Mária Terézia alatt, kivált míg férje a rendkívül lovagias, vidám, mulatni szerető Lotharingi Ferencz élt, addig egyik fényes ünnepség a másikat követte a Burgban és nyáron a szebbnél-szebb ki-

rályi kastélyokban. De azután sem volt híjával az udvar báloknak, a fényes szánkázások és egyéb társas összejövetelek minden farsangban egymást érték. A mi ezekből Magyarországnak jutott, annak színhelye nem Buda, hanem leginkább Pozsony volt. Mint egy régi „Pressburger Zeitung említi, az 1767. év ujév napját is nagy mulatsággal kezdték az ott tartózkodó udvarnál.

Délelőtt a királyné misét hallgatott aztán az udvari főméltóságok és udvari dámák járultak a szokásos kézesók ceremóniájához. Este fényes apartement volt a mely alatt olasz udvari énekesek egy új dalművet adtak elő.

Ugyanebben az esztendőben, Vízkereszt utáni vasárnapon nyitották meg Bécsben hivatalosan a farsangot, mely napon az udvari redut, valamint a Kärnthnerthor melletti színház zajos és fényes multságoknak volt színhelye.

Az 1768-ik év farsangját is nagy színelőadással kezdték meg az udvari színpadon.

Január 13-án nagy kamara-bál volt melyben Mária Terézia is megjelent. Mint a régi följegyzés említi, a királyné férje halála után sem tette le a gyászt és még udvari bálok alkalmával is, magas, fekete bársony ruhában, fejedelmi alakját egészen elborító, hosszú özvegvi

fátyollal jelent meg. Nem úgy hangzik ez, mintha csak némely, mai udvari bál gyászruhás Mater Dolorosajáról lenne szó...? Az ünnepélyen ott voltak Mária Anna, Amália és Krisztina főhercegnők és a régi följegyzés említi, hogy a két ifjabb főhercegnő a táncban is szorgalmatos részt vett. A Pfalz-Zweibrückeni és a Hessen-Rheinfels-i hercegek is ott voltak a bálon és ez utóbbi különösen kitüntette a magyar főrangú leányokat, megjegyezve Vasquez grófné főudvarmesternének, hogy ez a valódi szépség galeria.

Ennek az évnek a farsangján Mária Terézia ismét átrándult Pozsonyba, a hol veje, Albert tescheni herceg, Magyarország helytartója adott pompás bált. A mulatságon a pozsonyi arisztokrácia tagjai fényes jelmezekben jelentek meg. Másnap Pálffy Miklós országbíró adott nagy bált, a melyen szintén részt vett Mária Terézia és különös tetszését találta a kínai táncban, melyet kínai öltözékben, szalmapapucsos lábaikon, főrangú ifjak és leányok adtak elő.

Mária Terézia uralkodásának vége felé már ritkábbak az udvari multságok. A nagy fejedelemszony kezd betegeskedni és érzi az öregség nobézségeit. Mindazonáltal 1770-ben még írja egy akkor szerepelt főur magyarországi

Véleményünk szerint nem! Mert a kormány nemes intencziói csak akkor vezetnének eredményhez, ha a szocialista mozgalom vezetőit ugyanazon engesztelékeny és békés szellem vezetné, mint a magyar államkormányzatot.

De aki csak némileg is ismeri a demagogia lélektanát, aki tudja, hogy a kolompoknak sohasem az ellentétek kiegyenlítése, hanem inkább azoknak minél jobban való kiélesedése áll érdekükben, az biztosra veheti, hogy a kormány humánus és igazságos intézkedései a szocialista mozgalmat nem fogják leszerelni. Amidőn ez a mozgalom már annyira megerősödött, hogy a vezetőség a földművelésügyi miniszter sajtó kijelentése szerint évente 250,000 forintot harácsolhat össze az országbeli szegény munkásoktól, akkor ezeknek a vezetőknek nem lelketlen munkásoknak, hanem valóságos angyaloknak kellene lenniök, hogy felhagyjanak az igazgatással.

A kormány intézkedései tán meghoznák a várva várt eredményeket, ha csak a munkások jogos igényeinek a kielégítéséről volna szó. A főakadály azonban itt nem a munkásokban, hanem munkakerülőkből keresendő s az államhatalom mégis minden erejét a munkások követeléseinek a kielégítésére fordítja.

Ezért mi hát azt hisszük, hogy a kormány akeziója, bármily nemesek is az indokai, részben téves irányban mozog. A munkásigények méltányos kielégítésére az államhatalomnak is közre kell működni, de a feladat fontosabb, nehezebb részét rá

kell bízni magára a társadalomra. Az államhatalom viszont a magatevékenységének fősúlyát helyezze a lelketlen munkásvezetők lehetlenné tételére, megtörésére. Az államhatalomnak minden eszközt föl kell használni arra, hogy az izgatók veszedelmes munkájának véget vessen, ha kell a sajtószabadság ideiglenes korlátozásával is.

Tudjuk, hogy a kormány vonatkozik a döntő lépés megtételétől még annak a látszatát is kerülni akarván, mintha a sajtótörvény korlátozására hatalmi célokból törekednék.

Tudjuk azt is, hogy az esetre ha a kormány, fölismervén békülékeny eljárásának sikertelenségét, végre is kénytelen volna a szocialista sajtó megfélemezésére jogot és felhatalmazást kérni a képviselőháztól, a magyar sajtó nagy része ismét a legkeményebb elbírálásban részesítené a kormány akezióját.

Kétségtelen, hogy a sajtó állásfoglalása elvi szempontból teljesen indokolt lenne, de minden nemzet életében vannak idők és helyzetek, amidőn elméleti igazságokkal és elvi kijelentésekkel nem lehet a bajokon segíteni. S ha a sajtó emberei azt hiszik, hogy erőszak helyett a szellem fegyvereivel kell sikra szállani a szállani a szocialista izgatók ellen, ám legyen! próbáljuk meg. Hisz amugy is mindig dicsekszünk hatalmunk erejével s a szellemekre gyakorló befolyásunk nagyságával.

Próbálja hát meg a tisztességes sajtó szellemének erejével le-

gyezvezeni az izgatókat s akkor, ha ez sikerül, csakugyan feleslegessé válik a legveszedelmesebb szocialista fegyvernek az elkobozása; de ha, ami valószínűbb, Pfeiffer ur és társai fittyet hányanak az egész bourgeois sajtónak, legatább gyengességünk takarására adjuk meg a kormánynak azokat a fegyvereket, amelyeket ez szükségesnek tart a veszedelem elhárítására.

Veritas.

— Az exkülgyminiszter halála. Említettük távirati rovatunkban, hogy Kálnoky Gusztáv volt külgyminiszter elhunyt Brünn mellett, a morvák földjén. Kálnoky csak nevében volt magyar: vérben, erkölcsben, izlésben, hajlamokban osztrák. Ma már az a species, a melyhez Kálnoky is tartozott, kihaltban van. Ma már az osztrák arisztokrácia is megoszlik azok szerint a nemzetiségek szerint, a melyhez tartozik vérvél és tradícióinál fogva, és a szerint a föld szerint, a melyen bölesője ringott. Nagyon kevesen vannak már azok közül, a kiknek nincs nemzetök és a kiknek ne volna hazájuk az udvaron kívül. Kálnoky nevével fogva magyar, születésénél fogva morva, családi tradícióinál és individuális hajlamainál fogva pedig osztrák volt. Az ősök Erdély keleti felében, Háromszéken laktak. A múlt században megkapták a grófságot és előkelő hivatalokat viseltek. Közülük egy katona morva és gazdag leányt vett feleségül és ezzel megalapította a Kálnokyak morva ágát. A megboldogult egyébként csak szerencsés és ügyes, de nem volt egyszerűs mind talantumos diplomata, a diplomaták régi sablonából, Fiatalságában katona volt, inkább csak szokásból, ama hagyományból, hogy a diplomata ünnepeken jól fest a katona uniformis, mint hajlamból és hivattásból. Kijárta a diplomata-iskolát pontosan és lelkiismeretesen és jutott a legmagasabb polezra: volt külgyminiszter szinte tíz esztendeig. A mikor megbukott, mindenki tudhatta, hogy e bukás után nincs föltámadás. A korona kitüntetéssel, szokatlanul meleg

rokonainak, hogy: „Január 11-én volt az első Kammerball, melyen József, jövendőbeli uralkodónk is részt vett, a ki mulatásban ritkán láttatik.“ Ugyancsak említett főur néhány hét múlva tudósítja az övét, hogy az idei udvari farsangnak hamar vége szakadt, mert a kis Mária Terézia főhercegnő, a felséges császárné egyik kis unokája, nyolczéves korában meghalt.

II. Lipót, a kit a siratott melléknévvél említi a történelem, épen úgy, mint atyja, Lotharingi Ferencz, rendkívül szerette a fényt és pompát.

Diszleádások, bálók, apartementok egymást érték akkor az udvarnál. A nápolyi király szép leányaival Bécsben töltötte az 1791-ik év farsangját s úgy maga, mint leányai magyar ruhába öltöztek, sőt a nápolyi király leánya gróf Koháry Ferenczcel a magyar tánczot is megkísérelte.

Érdekes tünemény volt ezeken az udvari bálokon a magyar szó, amely oly régen nem hangzott előkelő hölgyek ajkán. Még osztrák grófkisasszonyok is tanultak most Bécsben magyarul, a kik tudniillik magyar mágnások menyasszonyai voltak. Így egy szép Waldstein-Wartenberg kisasszony, a gróf Koháry jegyese. Idősebb nővére, aki szintén magyar főurhoz, gróf Károlyi Józsefhez ment nőül, már ekkor meglehetősen be-

szélt magyarul, s mint egy följegyzés említi, a szép litteratúrát is melegen pártolta.

Érdekes egy nagy és fényes ünnepség leírása is, melyet a nápolyi király Nápoly székvárosában magyar stílusban rendeztetett gróf Széchenyi Ferencz tiszteletére, akit II. Lipót követségben küldött oda.

Január 22-én, 1792 ben, két udvari hat-hat lovas hintót küldött a király Széchenyi gróf és neje, született Festetich Mária grófnőért.

Herczeg Riario és Maczedonio főnemes urak mentek a megtisztelt grófi párért. Elöl egy osztály lovas-katonaság, aztán Herczeg Riario és Maczedonio családai, továbbá gróf Széchenyi inasai és huszárjai haladtak gyalog.

Ezután következett a tollbokrétás hatlovas hintó, melyben gróf Széchenyi ült, Sopron vármegye formaruhájában. Kétfelől a hintó mellett udvari lakajok gyalogoltak, kiket két strázsamester követett lóháton, kivont karddal.

A második hatlovas hintóban ült Tibolth, az ifju gróf Széchenyi Lajos nevelője, a kit a gróf titoknoki minőségben vitt magával. Tibolth vitte két kis bárszónyladában az érmekeket, melyeket II. Lipót ajándékba küldött a nápolyi királynak.

A nápolyi király az ugynevezett

nagy galériában fogadta gróf Széchenyi Ferenczet, a ki háromszor mélyen meghajolva, olasz nyelven, rövid beszédben előadta küldetésének okát, mire a király nagyon kegyesen válaszolt.

A királytól, a királynéhoz ment a gróf, a kit anyanyelvén, a németen üdvözölt.

Alig távozott azonban a királyi palotából a követ, midőn egy nemes gavalér újra barátságos beszélgetésre hívta ő felségeikhez. És valóban a felségek a legnagyobb tisztelettel fogadták a magyar góffal, a kinek díszruháját látva a király, így szólt: „Nékem is van ám hasonló forma-ruhám mint a gróf uré“ — aztán egy lakájjal behozatta a kurta világos veres mentét, setét kék pulidert, kócsag tollas kalpagot és tarsolyt. „Föl is veszem és majd magyar mulatságra hívom a gróft“ — mondotta a király.

A mit valóban meg is tett.

A mulatságra hivatalosak voltak, a gróf neje és leánya Mária is, valamit gróf Zichy István, a ki még előbb, Ferencz főhercegné szerencsés születéséről vitt hírt Nápolyba.

A bálon a magyar uraságok mind nemzeti díszruhában jelentek meg, a termet díszítő emblémakon a magyar czimer és a magyar színek uralkodtak, egy magyar főrangú ifju pedig a toborzót is bemutatta.

ducsuval bocsátotta a nyugalomba, a feleségbe. A halottakat szokás megkoszorúzni és Kálnoky már akkor halott volt.

Országgyűlés.

Budapest, február 15.

Háborog a néppárt. A várnai keserű labdacso utóíze fanyarra torzítja az arcokat és mikor Berzeviczy Albert alelnök bejelenti, hogy Rossival János mandátuma beérkezett, a néppárt patikusa: Buzáth Ferencz epésen csapott közbe egy gorombaságot, amiért tüstént rendreutasította az elnök.

Buzáth ur a vállalai közé húzta a fejét és elhallgatott. Folytatták a

földmívelési tárca

tárgyalását.

— Molnár János! — szólt le a jegyző.

A néppárt rendes szavu vezére erkölcsös példázatokkal kezdte, elmondván a halászó molnár és legényének nem éppen érdekes, de éppen nem szellemes történetét.

— Tessék inkább valamit a hölgy ismerőseiről! — biztatták jobbról.

De ő megmaradt a molnár és legényénél.

A példázatról áttért a földművelési miniszter nagy beszédére, amely neki természetesen nem tetszik. A keresztyén alapokat sürgette a lendületes pápai praelatus, a következő költeményben definiálva a humanizmus programját:

Ne tedd másnak, mit magadnak
Nem óhajtsz.
Azt tedd másnak, mit magadnak
Is óhajtsz.

Sima Ferencz lett volna a következő szónok. A jegyző hívó szavára azonban nem jött viszhang.

Es egy kis szenzáció volt. Mert ha Sima Ferencz egész napig beszél, abban nincs semmi különös, de ha akkor se beszél, mikor jussa volna hozzá, ez már nem mindennapi eset.

— Akkor hát Major Ferencz! — dörög az öreg Lakatos Miklós.

A szaporanevű néppárti doktor olyan szélesen csapongott, hogy Berzeviczy rácsöngetett, hogy ne csináljon új általános vitát.

A gazdag vacsora alatt így szólt a király:

— Én most kezembe veszem a nagy poharat, a kis primás Batthyány példája szerint s iszom az én kedves magyarjaimnak egészségéért.

Arra czélzott itt a nápolyi király, hogy mikor Lipót koronázásakor Batthyány primás megvendégelte a rendeket, a nem nagy termetű ember, óriási ezüst bilikomból ivott a nápolyi felségek egészségére.

Az érmeiket pedig, melyet II. Lipót annak az emlékére veretett, hogy sógora, a nápolyi király résztvett a pozsonyi koronázáson, egy emelvényre tétette és az egész bál közönségnek bemutatta.

Ferencz császár uralkodásának első éveit mindjárt a francia háborúk zavarája, egyik csapás és vereség a másikat éri, majd győzelmek is jönnek végül, de bekövetkezik a devalváció is, a nagy tönk, mely számtalan családot foszt meg vagyontól, a közhangulat nyomott, sőt kétségbeesett volt; udvari bálokat, ünnepeket ezekben az időkben nem igen tartottak.

Mégis Napoleon leveretésére és elfogatására Bécs válik Európa középpontjává és 1814, 1815-ben zajossá lett a császárváros, a híres kongresszus idején, a mely Európa leghatalmasabb fejedelmait, legeszebb diplomatáit és legszebb asszonyait gyűjtötte ott akkor össze.

— Kérem, csak a földmívelési miniszter ur beszédét óhajtom lezáforni! — szerénykedett Major doktor.

Tizenegy órakor úgy vélte a doktor ur, hogy már eléggé összemorzsolta a miniszter beszédjét, hát leült.

Apponyi Albert grófot hívta a jegyző, de előbb Rohonczy Gedeon szólalt fel személyes kérdésben, tiltakozva Major doktornak az ellen az állítása ellen, amely az ő hazafiságát kétségbevitte.

A személyes kérdésben való felszólalás eltartott több, mint egy óráig.

Negyed egy volt, amikor Apponyi Albert grófra került a sor.

Természetesen a szocialista kérdést fejtegette ő is. A nemes gróf beszédének polémikus jellege és némi keserű ize volt. Míg a miniszter egész sorozatát mutatta be azoknak az eszközöknek, amelyeket a kormány a szocialisztikus veszedelmek elhárítására fogantatva vett, Apponyi gróf haragos lehangoltsággal jelentette ki, hogy a sikeres küzdelemre ezt a parlamentet egyáltalában képtelennek tartja.

Apponyi gróf igen röviden befejezte a felszólalását, annak a jelzésével, hogy a sajtószabadság megcsönkítése a legesekélyebb jó eredménnyel se járna.

Szünet után Marjay Péter szónokolt. A jóképű és zamatos szavu tiszteletes a szociális kérdés „rettenetes nagy voltával” foglalkozott; amelyért természetesen a pártállásánál fogva az „összkormányt” teszi felelőssé.

— Nem összkormány az, hanem egész kormány! javítja ki az öreg Madarász József.

De azért Marjay Péter mégis csak meg kellett, hogy dicsérje a kormányt, illetve a földmívelési minisztert, az általa kiadott néplapért, amely eléggé nem méltányolható eredménnyel teljesíti a maga üdvös hivatását. Dicséretes objektivitással méltatta a földmívelési miniszternek a munkáskérdés humánus megoldása céljából tett intézkedéseit.

A néppártnak nem tetszett az, hogy még a baloldaltól is objektivitással ítélik meg a kormányt. Mozgolódtak is és egy pár epés megjegyzést is koczkaztattak.

Darányi Ignác földmívelési miniszter állt szólásra, ki sorra czáfolta az egyes szónokok állításait.

Zichy Julia grófnő, I. Sándor ezár eszményképe, Bagrationné és maga Katalin nagyhercegnő, Sándor ezár nővére, alkották azt a bokrétát, melynek rózsáinál szebbeket nem termett abban az időben Európa virágoskertje. Ekkor már a cigányzene is udvarképes lett és a császárné egyik elfogadó napján, Bihari játszott híres zenekarával az összegyűlt főuraságok előtt.

Ekkor történt, hogy Biharit annyira elbájolta a nagyhercegnő, hogy játéka alatt le nem vette róla a szemét.

Feltűnt ez a nagyon erényes Mária-Ludovikának és maga elé rendelve, megkérdezte a kitűnő cigányt van-e felesége?

— Van bizony tizennyolcz esztendősen korom óta! — felelte Bihari.

— No hát akkor ne felejtse többet a szemét más asszonyon, még ha császárnő lenne is!

A dorgatoriumot Cseréy Farkas fordította magyarra és megjegyzem, hogy németben, a sok er-rel spēkelve (például hatt er eine Frau?) még sokkal keményebben hangzott.

A kongresszuson aztán, talán egy egész évtizedért kárpótolta magát a bécsi udvar, mert hiszen köztudomású dolog, hogy erről a kongresszusról mondta De Ligne herceg: Le congrés danse, mais il ne marche pas — tánczol de nem halad.

Zola sajtópöre.

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, február 14.

Párisból ma a következő táviratok érkeztek.

Még két nap.

Ha Bertillon megkapta a hadügyminisztertől az engedelmet arra, hogy szakértői véleményét a törvényszék előtt részletezze, ez a tárgyalást akkor körülbelül két nappal nyújtja meg. Ha pedig a hadügyminiszter ezt meg nem engedné, a per befejezése s az ítélet kihirdetése esütörtökön alighanem meg lesz már.

Nyomott hangulat.

A Eclair, amely Dreyfus ellen küzdő lapok ellen áll, ma részletesen leírja, mily káros a hatása a Dreyfus-ügynek s főként a jelenleg folyó Zola pörnek az iparra s a kereskedelemre. A megrendelések száma lényegesen apadt s a párisi különleges cikkek gyártásában is nagy a pangás. A vevők javarésze elmarad. Éppen az idő tájt, a mikor a kereskedelmi forgalom a legélénkebb szokott lenni. Leginkább megérzi a fogyasztó közönség részvétlenségét a divat. Tudvalevő dolog, hogy ilyenkor mekkora hatása annak a reménykedésnek, vagy annak az aggodalomnak, melylyel az emberek a legközelebbi jövő elé néznek. Bizonyos körök fenyegetőzése rendkívül zavart és idegességet keltett. Ez az izgatottság még a színházakon is meglátszik.

A Zola-per tárgyalásának megkezdése óta, valamennyi színház jövedelme lényegesen megesökkent. Számos kiváló család a helyzet bizonytalan volta miatt odahagyta Páris s vidékre költözött.

A rendőrség intézkedései.

A rendőrség a legmesszebbmenő intézkedésekkel gondoskodott arról, hogy azok a zavargások, melyeknek Páris a múlt héten színhelye volt, ne ismétlődessenek ezután.

Cette canaille de D...

Henry ezredesnek az a kijelentése, melylyel a szombati tárgyaláson állott volt elő, hogy t. i. az az okirás, amely ezeket a szavakat tartalmazza: Cette canaille de D... a Dreyfus-ügygyel semmiképen se függ össze, a védelem taktikáját lényegesen megváltoztatja. Laborie csak annak konstataálására szoritkozik majd eztán, hogy a Dreyfust elítélt haditörvényszék elé okirást terjesztettek, melyet a védő elől teljesen eltitkoltak.

Ez ügyre vonatkozólag az Echo de Paris a következőket jelenti:

1894-ben, közvetlen a Dreyfus-pör megkezdése előtt azokból az aktákból, a melyeket Sandherr és Henry ezredeseken kívül senki sem ismert, egy fontos levelet loptak el. Erről a levélről három fényképfelvétel létezett. Most a Zola-pör tárgyalása alatt ezeket szóvá kell tenni.

Elmondja továbbá az említett lap, hogy Picquart ezredest mult év június havában, amikor neki Tunisban kellett volna lennie, Párisban látták, Leblois társaságában.

A kormány félhivatalos leleplezéséből azt következtetik, hogy Picquarttal szemben a legerélyesebb eljárást fogják tanusítani.

A „Echo” leleplezése.

Az „Echo de Paris” még a következő érdekes részletről tesz említést:

1890-ben halt meg Daviani kapitány fogházfelügyelő, Forzinetti közvetlen elődje. Özvegye Picquart lakása mellé költözött. A lakbért azonban nem tudta megfizetni s azért csakhamar elutazott, podgyászát egy Brate nevű kocsis feleségénél hagyva.

Evekig nem hallottak felőle semmit sem, de 1896-ban levelet írt Brate asszonynak, a melyben podgyászát visszakérte. Brate asszony csak a lakbér megfizetése után volt erre hajlandó.

Davianiné erre nem válaszolt semmit sem, de pár nap múlva levelet írt, a melyben bejelentette, hogy „holnap eljön a podgyászért, az éjet pedig Dreyfusnál fogja tölteni.”

A katonai hatóságok ezt megtudták, Davianiné podgyászát átkutatták s igen fontos okmányokat találtak benne, a melyekről azt hiszik, hogy Picquartnak tudomása volt róluk.

(Nyilvánvaló, hogy ezt a rablóhistoriát csak a Picquart-hajsza érdekében eszelték ki — jegyzi meg tudósítónk.)

Zola és Picquart érkezése.

Zola kocsiját, a nagy író megérkezésekor nagy néptömeg vette körül. A rendőrség azonban hirtelen megjelent és utat nyitott a kocsinak. Zola ezután minden akadályozás nélkül eljuthatott a törvénykezési palotába.

Picquart-t megjelenésekor egy kisebb csoport üdvözölte, a többség azonban egyre azt kiáltotta:

— Le az árurólval!

A katonatisztekkel azzal a kiáltással üdvözölték:

— Vive l'armée!

A mai tárgyalás.

A mai tárgyalást a közönségnek az eddiginél kisebb érdeklődése mellett folytatták. A tárgyalási teremben is a szokottnál nagyobb esend uralkodik.

A tárgyalás elején Prévost személyesen Papillon pedig levélben tiltakoztak azon állítások ellen, a melyek Jaures szocialista képviselő szombati vallomásaiban előfordulnak.

Labori védő az ellen tiltakozott, hogy némely lap rágalmakat szór ellene. Kijelenti, hogy ő nem német és a felesége nem zsidó származású.

Ezután Jaures kerül 'sorra. Jaures szombati vallomását a tiltakozások ellenére is fenntartja. Sajnálja, hogy Papillon nem jelent meg személyesen, mert akkor vele bizonyított volna be vallomásának igaz voltát.

Jaures végezetül kijelenti, hogy szombati vallomására bármikor kész megesküdni.

Bertillon azt adja elő, hogy nem volt abban a helyzetben, hogy a hadügyminiszternek ajánlhassa volna a bordereau fotografiai felvételének törvényszék elé való terjesztését.

Labori és Clemenceau védők ez ellen tiltakozást jelentettek be.

A tárgyalás tovább folyik.

SZINHÁZ.

* **A Telegdy színmű pályázat.** Mihelyt a belügyminiszter elfogadja a Telegdy K. László által tett színműirodalmi pályadíj alapítványról kiállított alapító levelet: nyomban kiűzik a pályázatot 1898. okt. 15-iki lejárattal. A pályadíj 500 korona lesz. Az alapítvány rendelkezésre álló kamata az Első takarékpénztár 200 koronára számítható mult évi osztalékával együtt 750 korona és 34 fillér lesz.

* **Halmi Margit beteg.** A színtársulat drámai személyzetének egyik oszlopos tagja: Halmi Margit, mint részvétellel értesülünk, betegen fekszik és e miatt a kedves fiatal művész nő néhány napig nem játszhat a színpadon.

Hajdúvármegye a mult hónapban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debreczen, február 15.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta rendes havi ülését gróf *Degenfeld* József főispán elnöke alatt, melyen a folyó ügyeken kívül az egyes szakelődök előterjesztették jelentéseiket a következőkben ismertetjük.

Allspáni jelentés.

A közbiztonsági viszonyok teljesen jók voltak, felemlítésre méltó módon egy esetben sem zavartattak meg. A hasznos háziállatok egészségi állapota a mult hónapban kedvezőnek mondható, annyiban, hogy Kaba, Egyek és M.-Péres községekben a sertésvész megszűnt és ezen községekben a zárlat feloldásával a szabad állatforgalom helyreállított. Ragadós állati betegség csupán két községben fordult elő: H.-Dorogon két esetben rühkór és H.-Hadhazon szintén két esetben veszettség. Ezután a fegyelmi ügyekről számol be a jelentés. A mult hónapban újabb fegyelmi ügy nem merült fel.

Tanfelügyelői jelentés.

A tanfelügyelői jelentést *Csánky* Viktor kir. tanfelügyelő betegsége folytán *Weszprémy* Zoltán főjegyző terjesztette elő. A jelentésből megtudjuk, hogy az iskoláztatás az egész megye területén kielégítő volt. Az iskolákban a tanítás rendszeren folyt, csak három községben szünetel a tanítás, ugymint Hajdu-Szoboszlón a Szabó Gyula féle leány iskolában, továbbá a nádudvari és a földesi összes iskolákban, melyek kanyaró miatt bizonytalan időre bezárattak. A h.-bőszörményi ev. ref. presbyteriumot, — mivel nincsen a tankötelesek számához képest elég iskolájuk s a tantermek egy része is kifogás alá esik, felszólította az iskolák rendezésére, újja szervezésére s a kifogásoltak gyors kiigazítására. A közokt. miniszter megküldte a gazdasági ismétlő iskolák fenntartására vonatkozó nyomtatványokat s a tanítói ötéves korpótlékok engedélyezése tárgyában kiadott rendeletet. A h.-szoboszlói polgári iskola építési terveit a miniszterium műszaki osztálya nem találta a kívánalmaknak megfelelőnek s azért visszaküldte átalakítás végett. A mult hónapban a b.-ujvárosi iskolákat látogatta meg.

Tiszti főorvosi jelentés.

A közegészségi állapot az előbbi hónaphoz viszonyítva rosszabb volt, mivel hogy a születések száma esökkent, a halálozás növekedett s így decemberhez képest a szaporulat is kevesebb, nemkülönben a vármegye több községében járványos kórok uralkodtak. Nagy számban történtek heveny-lobos megbetegedések, különösen tüdőgyulladás, mely oly nagymérvű volt, hogy a benne elhaltak száma az összes elhaltak 20%-át teszi ki. — A halálokok közül a legnagyobb veszteséget másodsorban a veleszületett gyengeség okozta, majd a gümőkóros megbetegedések, gyermekkori görösök, öregségi kimerülés szedték a legtöbb áldozatot. A hevenyfertőző kórok közül a difteritisz 11 esettel apadt decz. hóhoz képest s összesen 16 ilyen beteg volt, kik közül 7 elhalt. A vörheny 25 esettel több, mint decemberben volt és pedig 89 vörhenyes került észlelés alá, a mult hóról maradtakkal együtt 101, kik közül 37 gyógyult, 11 meghalt, 53 kezelés alatt van.

Kanyaró 4 községben fordult elő Nádudvaron és Földesen 191 illetve 187 megbetegedéssel úgy, hogy az összes betegek száma 616 volt, kik közül 484 gyó-

gyult, 16 meghalt, 116 ápolás alatt van. Szamárhurut 5 helyen 23 esetben fordult elő; 3 gyógyult, 2 elhalt, 18-at kezelnek. Hasihagymáz 4 esettel szerepel s így ez a betegség örvendetesen alábbhagyott. A hólyagos himlő szelidebb természetű járványa még mindig uralkodik s 50 beteg volt a mult hónapban, kik közül 30 gyógyult, 4 P.-Ladányban meghalt, 16 kezelésben maradt. Az óvóintézkedések a t. főorvosi hivatal felügyelete alatt történtek. A mult hónapban veszett eb egy gyermeket mart meg, kit a Pasteur-intézetbe küldtek. Öngyilkosság 4 volt. Rendkívüli haláleset 2 esetben fordult elő.

Népesedés.

Januárban a vármegye területén 536 születés történt 28 halvaszületéssel. Elhalt 350 egyén. A *halálozás* Csegén 7. V.-Péresen és M.-Péresen 1—1 esettel *felülmutta a születéseket*. Januárban 5-tel kevesebb volt a születések száma mult decemberben, s 1-gyel több a halottaké s a szaporulat 158, mely szám 19-el kevesebb mint a decemberi.

Pénzügyigazgatói jelentés.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a mult hónapban egyenes adóban befizetett a polgárság 17.896 frt 78 $\frac{1}{2}$ krt, mely a mult évinél kevesebb 5256 frt 70 krral s maradt 377.852 frt 18 kr hátralék, mely a mult évinél 18.495 frt 18 $\frac{1}{2}$ krral több. Hadmentességi díjban befizettek 369 frt 21 krt, a mult évinél kevesebbet 21 frttal, maradt 15.432 frt 20 kr hátralék, mely a mult évinél 2049 frt 28 $\frac{1}{2}$ krral több. Az illetékek és jövedékek közül emelkedett a bélyeg-, dohány- és határjövődék, fogyott a jogilleték és díjjövődék jövedelme. Fogyasztási és italadó befolyt 21.782 frt 55 $\frac{1}{2}$ kr, a mult évinél több 7649 frt 87 $\frac{1}{2}$ krral, Fizetési halasztást adott 2, illetőleg ház adómentességet 71 esetben.

Ügyforgalom.

A törvényhatóság és közig. bizottság mult havi ügyforgalma a következő volt: Átjött th. 192. közig. biz. 104, érkezett th. 1389, k. b. 66, összesen th. 1581, k. b. 170; elintéztést nyert th. 1448, k. b. 96, hátralék th. 133, k. b. 80, melyek egyrésze közgyűléskor, illetve januárban érkeztek.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig tartanak. Az ígató, kiadó-hivatal s az irattárfelteknek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A Gönczy-egyesület „Githon“-a Keresk. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

Hivatalos órák az állami anyakönyvezetőknek Vasárnap d. e. 10—12-ig. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

A debreczeni kir. járásbírószó szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában Nyitva van minden szerdán és szombaton d. e. 11—12 óráig.

Famunkatartás. A közügyesítő egyesület főreáliskolai műhelyében d. u. 2-4 óráig Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken haladó csoport.

Zóna-mészárszék helyisége Csapó-utca Slezák-féle ház, a gyógyszertár mellett, továbbá a kenyérszakon a Szikszai-féle háznál. Beiratkozhatni a székhelyiségekben, továbbá a D. E. és R. U. szerkesztőségeiben és Thót Lászlónál Csapó-utca 319. A jelentkezés levezélszerűbben levelezőlap útján történhetik.

— **Személyi hírek.** *Pongrácz* Jenő, kir. főgyógyász Nyiregyházára utazott. *Latscher* Viktor dandárparancsnok Debreczenben időzik. Két napig maradt itt, mely idő alatt szemlét tart a 39. gyalogezred felett.

— **A „Debreczeni Dalegylet“ a szerb királynak.** A Debreczeni Dalegylet mult évi diadalutjában tudvalevőleg a magyar nótával meghódította a szerb főváros közönségét is. A dalegyletünk körutjáról *Péter* Gábor az ismert debreczeni író, érdekes könyvet írt. A könyvet igen szép kiállításban elküldték Sándor szerb királynak is. A mű egyik érdekessége, hogy a belgrádi napokról szóló részt szerb fordításban szintén hozzácsatolták.

— **Domokos ünnepély.** Említettük, hogy a jogakadémia február 19-én délután négyórakor Domokos ünnepélyt tart a kollegium dísztermében. Az ünnepély műsora a következő: Hymnus. Éneklő a főiskolai énekkar. Megnyitó beszéd, tartja dr. *Kérészy* Zoltán jogtanár. Emlékbeszéd tartja *Balogh* Béla 4. jh., a jogász önképzőkör elnöke. A magyar tannyelv behozatala s a jogakadémia kezdete száz éves fordulójára alkalmi verset ír *Kun* Béla, melyet elszaval *Sipos* Béla, *Konrád* Ernő novellaszerű dolgozatot olvas föl, mely markans vonásokkal nyúl be *Domokos* korának küzdelmeibe. Záróbeszédet mond *Korsós* Zoltán, a jogász ünnepélyt a főiskolai énekkar a *Szózat* éneklésével rekeszti be.

— **A birtokváltozási illeték.** Hosszas, nehéz vajudáson megy keresztül a város rendezési és szepítési pénztár gyarapítására szolgáló ingatlan változási illeték ügye. Az első szabályrendelet két évig hevert a belügyminiszternél, aki csak akkor válaszolt érdemileg a város fölterjesztésére, midőn a pénzügyminiszter is nagy vonakodás után hozzájárult az illeték szedéséhez. Akkor a miniszter Nagyvárad város hasonló szabályrendeletét küldötte le mintának; de a város nem vette figyelembe azt s arra való tekintet nélkül állapította meg az ingatlan változási illeték szedéséről szóló új statutumot. De a belügyminiszter ezt sem hagyta jóvá s tegnap visszaküldötte az iratokat azzal a megjegyzéssel, hogy a város a mintához alkalmazkodjék.

— **A Chewra-Cadischa alapszabályai.** A belügyminiszter a debreczeni zsidó szent egyet módosított alapszabályait nem hagyta jóvá. Némi kevésbé lényeges módosítás válik tehát szükségessé.

— **Tanítók gyűlése.** Az állami tanítók országos egyesületének választmányát *Kozma* László orsz. árvaházi igazgató, mint az egyesület elnöke e hó 21-én tartandó gyűlésre Debreczenbe hívta össze. Annak idején bővebben fogjuk értesíteni olvasóinkat a gyűlés lefolyásáról.

— **Nyomor helyett halál.** A homokkert mostanában sűrűn szolgáltatja a szenzációt. Minapában egy boldogtalan nő eltévelyedéséről adtunk hírt, ma ismét dráma történt odakünt a homokkertben,

ezuttal a 172. számú telken. Egy Ungvári Dániel nevű hentes, nős, 37 éves ember, kenyértelen állapotban megijedt a rá nézve nyomoruságos élettől és délelőtt, míg a felesége távol volt, a szobában az ajtó-sarkára fölakasztotta magát, úgy, hogy mikor az asszony hazajött már halva találta. A helyszínen *Ács Nagy* Ferencz rendőrfogalmazó és *Balkányi* Emil dr. kerületi orvos jelentek meg, akik hivatalosan is megállapították, hogy öngyilkosság esete forog fenn.

— **Amikor nem lesznek többé hegyek.** Nagyon is koptatjuk, kihasználjuk ezt a mi vén földgömbünket. És maga a természet is még hatalmasabban segíti elő az emberiségnek ezt a romboló munkáját, a mely valamikor elő fogja idézni a földgömb végleges ellapályosodását, elő fogja idézni a föld halálát. Az ember köveket, szenet és egyéb ásványokat huz ki a hegysek mélyéből, levegő és víz végzi a többi. A sok vizeses járul hozzá legnagyobb mértékben a sziklák, bércek elkopásához, eltűntetéséhez. Beláthatatlan óriás sivatag lesz majd a föld felülete, mert a levegő és víz is folyton fogy és kipusztul majd minden faj, legyen az állat, vagy növény, a mely rajta élt.

Ezzel a geologusok rég tisztában vannak, a csillagászok is. Csak az a nagy kérdés, hogy mindez mikor fog bekövetkezni?

Erre adta meg nemrég a feleletet A. de Lapparent, a tudós francia akadémikus.

45.000 század fog még elmúlni, a míg nem lesznek többé hegyek, halmok. Addig élni fogunk, élni fog az emberiség. Tehát nincs ok a kétségbeesésre. A mai hegyseknek a kora is világosan állapítható meg. Az Ardennek hegysege azelőtt megérdemelte ezt a nevet, ma csak halmok sorozatát nevezük így. Az Alpesek ifjú hegysek, a Pyrénéi hegyek jóval idősebbek. Franciaország központi hegysegei már jóformán ellapályosodtak, eltűntek ennek a földnek felszínéről.

Törvényszék.

* **Végtárgyalás egy csödiügyben.** A debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa tegnap óta olyan bűnügygyel foglalkozik, mely nem mindennapi s tekintve a nagyszámu tanukat s a bűnper bonyodalmait még pár napig el fog tartani. Négyen ülnek a vádlottak padján. Első rendű vádlott *Weisz* Zsigmond, rajta kívül vád alá vannak még helyezve *Weisz* Mihály, *Weisz* Vilmos és *Brenner* Miksa. A törvényszék tanácsa következőkép alakult meg: Elnök *Szeőke* István, eladó bíró *Hoffmann* József szavazó bíró dr. *Tóth* Aurél, ügyész dr. *Nagy* László, jegyző *Paraszky* Gyula. Első rendű vádlottat dr. *Ozory* István, míg a többi vádlottakat dr. *Berényi* János b.-gyulai ügyvéd védi. Tegnap reggel 9 órakor kezdődött a tárgyalás. Az első nap a vádlottak kihallgatásával telt el. *Weisz* Zsigmond pár évvel ezelőtt megvette a Poszsert féle borkereskedést. Még mielőtt alkudozásokba bocsátkozott volna az üzlet tulajdonosával, italmérsi engedélyért folyamodott a pénzügyigazgatósághoz, hogy hatvan-utcai bormérésében a szesz-italokat mérhesse, de erre az engedélyt nem kapta meg. Az egységk ezután létre jött, még pedig oly képpen, hogy *Weisz* Zsigmond az üzletet a felszerelésekkel együtt megvette 15000 forintért. A vételárból 2000 forintot a szerződés aláírása alkalmával át is adott, a még fennmaradt összegre nézve úgy egyeztek meg, hogy havonként 500 frtot fizet. *Weisz* Zsigmond a részleteket három hóig pontosan megis fizette, de aztán a fizetés elmaradt. A hogy azonban az üzletet át-

vette, nem sokára *Weisz* hitelezői végrehajtást foganatosítottak ellene folytonosan. Érték azonban semmi sem volt, mert *Weisz*, mikor az üzletet átvette pénzzel nem rendelkezett s a 2000 forintot, melyet az üzlet átvételekor fizetett *Poszsert*-nek, testvérétől *Weisz* Mihálytól kapta. *Weisz* Zsigmond e közben még azt is megeselekedte, hogy fióküzleteket alapított, melyekbe a szesz-italokat a fióküzletből szállította. A rendelések is folyton egymást érték, úgyhogy rövid 8 hó alatt mintegy 25000 forint értékű szesz-italokat s bort rendelt. Még egy évig sem állt fenn az üzlete, mikor váratlanul csődöt kért maga ellen. A törvényszék csődbiztosul, *Kovács* Gábor ügyvédet nevezte ki, — majd ennek halálával dr. *Tudós* Lászlót nevezte ki tömeggondnokul. — A leltározás alkalmával nem sok értékű árut találtak az üzletben, valamint a rak-tárakban. Kauzeiót is vett fel embereitől de azt sem fizette vissza. A törvényszék is beleavatkozott a dologba s a bonyodalmas bűnper vizsgálata hónapokig tartott s a vádlott *Weisz* Zsigmond is hosszú ideig volt vizsgálati fogságban. A vizsgálat eredménye az volt, hogy az ügyesség *Weisz* Zsigmondot csalárd bukás büntetettéért, vétkes bukás vétségéért, hamis eskü büntetettéért, két rendbeli sikasztás büntetettéért s család büntetettéért; *Weisz* Mihály csalárbukás büntetettében való bűnrészeségért, család büntetettéért; *Weisz* Vilmost csalárbukás büntetettében való részesség miatt; *Breuer* Miksát csalárd bukás büntetettében való részesség miatt, család büntetése miatt helyezte vád alá, amely vád alá helyezési végzést úgy törvényszék, mint a tábla helyben hagyta. A törvényszék előtt halmazával fekösznek az akták s tekintve a bűnper bonyodalmas szálait s magát a bűnper anyagát a tárgyalás még pár napig eltart. Tegnap és a ma délelőtt csak hat tanut hallgattak ki. Az elnök rendkívül gyakorlottsággal, tapintattal vezeti a tárgyalást.

* **Végtárgyalások.** A debreczeni büntető törvényszék február 14-től február 21-ig a következő bűnügyeket tárgyalja:

Február 14. 15. és 16. *Weisz* Zsigmond csalárd bukás.

Február 16. *Fazekas* István sikkasztás vétsége.

Ifj. *Husi* Márton gyilkosság kísérlete.

Kiss Róza és társa lopás büntetése.

Február 17. Erdélyi *Ferencz*né gondatlanságból okozott emberölés vétsége.

Muraközy Gábor lopás büntetése.

Ugyanezen napon ítéletet hirdetnek ki. Február 18. *Szákál* Lajos halált okozó testi sértés.

Február 19. *Draveczy* Lajos sajtópöre.

TÁVIRATOK.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

A király a mentőbálon.

Budapest, február 15. Ő Felsége kabinetirodájából *König* udvari tanácsos aláírásával gróf *Andrássy* Aladárhoz, mint a budapesti önkéntes mentő-egyesület elnökéhez s mint a mentő-bál diszelnökéhez ma délben a következő távirat érkezett: „Ő Felsége legkegyelmesebben elhatározni méltóztatott, hogy a budapesti önkéntes mentő-egyesület bálján megjelenni kegyeskedik és ezen alkalomból a mentő egyesület ezéljaira magánpénztárából 300 forintot kiutalványozni méltóztatott.“

Ezen örvendetes hír következtében a budapesti önkéntes mentőegyesület bálbizottsága mindent elkövet, hogy a bál minél fényesebben sikerüljön. E ezélből felkérte *Strobl* Alajos művészt, hogy a redout diszítése felől gondoskodjék, amit ő készségesen elvállalt. A bál fényének emelésére a főváros polgármestere esatló-sait szolgálattételre engedélyezte.

A Zola-ügy.

Páris, február 15. Az igazságügyi palotában már kisebb a forgalódás mint az előző napokban. Zola minden közbekiáltás nélkül a tárgyalási terembe lép, amely ma már nem oly telt. Teljes nyugalom uralkodik. 12 óra 5 perczkor a tárgyalást megkezdik.

Az elnök de Prorost és Laciay szenátorok Pepillard hírlapíró átiratát elővassa, a melyben dementálják, hogy ők azt mondták volna Jauiesnak, hogy Esterházy a Borderó szerzője.

Labore tiltakozik egy francia lap azon jelentése ellen, hogy ő német eredetű és egy zsidó nőt vett el.

Jauies azt állítja, hogy Pepillard neki mondta, hogy Esterházy a borderó szerzője.

Ézutár Bertillon tanu kijelenti, hogy ő nem kapott engedélyt az általa készített fejképeknek elhozatalára. Ő nem is kért engedélyt erre, mert belátta, hogy ezt nem kérheti.

Sikkasztó végrehajtó.

Budapest, február 15. A brassói kir. törvényszék Boros Zsigmond bírósági végrehajtót többrendbeli hivatali és közönséges sikkasztás büntette és vétség miatt 2 évi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre, valamint politikai jogainak ugyanannyi időre való felfüggesztésére ítélte. A minősített hivatali sikkasztás büntette alól, melyre a btk. 5-10 évig terjedhető fogházbüntetést szab, dr. Vajna Gábor védőügyvéd hatásos védőbeszéde után felmentetett. Az ítélet ellen, egy a kir. ügyész, mint a vádlott felebbeztek.

A kit nem akarnak eltemetni.

Budapest, február 15. Tatragon Baesty Zacharia földmivest saját kertjében felakasztva találták s bár nem lehetett eldönteni: gyilkosság, vagy öngyilkosság forog-e fenn — az ottani görög kel. lelkész megtagadta az állítólagos öngyilkosnak egyházi temetését s ezért a halottat csak a kertben elásták. A nép rendkívül fel van háborodva a lelkész ellen.

Mulatságok.

* **Fiatal kereskedők táncmulatsága.** Mint értesülünk, a kereskedő ifjak önképző egyesülete márczius 2-án zártkörű táncestélyt készül rendezni, melynek költségei az ifjuság által máris fedezve vannak. A meghívók a több mint 100 tagu bizottság nevében Sesztina Jenő egyesületi elnök és Donogán István egyesületi mulatság rendező bizottsági elnök aláírásával közelebből szétküldetnek. — Páholy jegyek az egyesületi könyvtár javára 3 írtjával előjegyezhetők *Szent-Királyi Tivadar* ur üzletében. Egyébként a meghívó belépti jegyül is szolgál.

* **Vendéglősök bálja.** A márczius 3-ára kitűzött vendéglős és pincér bál meghívóit több ezer példányban küldte szét a rendező bizottság. Tévedésből mégis megtörténhetett, hogy olyanok maradhattak ki, akik meghívóra igényt tartanak. Ezeket tisztelettel arra kéri a rendezőbizottság, hogy igényüket a rendezőségi irodában (Angol királynő szálloda) bejelenteni sziveskedjenek.

* **Iparosok álarozos mulatsága.** Azt az álarozos táncvigalmat, amelyről lapunk egyik mult számában megemlékeztünk, fiatal iparosok rendezik. A Korona vendéglő nagytermében tartandó mulatságra nagy előkészületeket tettek s igen sok meghívót küldtek szét. Az álarozos estély iránt érdeklődők jelmezük iránt a rendező bizottság meghatalmazottja *Kalitzky József* fodrászszal (Csapó-uteza, szeglet) érintkezhetnek.

Irodalom és művészet.

* **A Magyar Gósz Vasárnapi Lapok jutalomképe.** „Az utolsó hónapok vacsorája.” Festette Tornai Gyula. A kik a „Magyar Gósz Vasárnapi Lapok” egész évfolyamára egyszerre beküldött 8 forinttal előfizetnek, a 100 cm. széles és 80 cm. magas remek műlapot teljesen díjtalanul kapják. Fél-éves előfizetőink (egyszerre beküldött 4 firtal) a gyönyörű képet 5 firt kedvezményes áron rendelhetik meg. Negyedéves előfizetőink 6 forint kedvezményes áron kaphatják. A páratlan fényvel kiállított jutalomkép bolti ára 10 forint lesz. Magyar Gósz Vasárnapi Lapok szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, IV. ker., Andrassy-ut 57. sz.

VIDÉK.

— **Megöltek egy legényt.** Borzó legény duhajkodásból megöltek egy czimboráját. Ezt az ujságot írja Hajdu-Hadházról a levelezőnk. Vasárnap, mikor elül a hétköznapi zaj, főképp estefelé hangos lesz a korema duhaj legények lármájától. Ott iddógáltak Pető Bálint és Gábor Gergely. Az előbbi azon a czimen fogyasztotta a bort, hogy neki nagy bánata van, mert gyujtogatás miatt két évre ítelték, az utóbbi pedig hozzájárult a vigasztalásához, azzal, hogy segített neki berugni. Pető az öklével feltámasztván az állát, így szólt:

— Te, Gergő, jó volna valakit elagyabugyalni.

Gergő bólintott, annak jeléül, hogy ő is felette verekedő kedvében volna.

Főlkerekedtek tehát azzal a szándékkal, hogy megnézik, otthon van-e N. Nagy Imre, ha otthon van, kiszólítják és alaposan helyben hagyják. E nevezett czimborá nem volt otthon, mire Gábor Gergely és Pető egymással úgy összetűztek, hogy Gergő főbekollintotta a társát. Erre ismét visszakanyarodtak N. Nagy Imréhez s mikor Gábor Gergő benézett az ablakon, Pető Bálint a bot vastagabb végén olyan vad erővel ütötte halántékra, hogy az holtan rogyott össze. A botot eldobván, elmenekült. A Gábor Gergő holttestére tíz óra tájban talált rá az arra menő Sörös József. Orvost hivatott, de már hasztalan volt minden élesztgetési kísérlet.

A csendőrök Petőt még az éj folyamán letartóztatták. A vizsgálóbíró és dr. Isoó János törv. orvos Debreczenből a helyszínére mentek a vizsgálat s a boncolás megejtése végett.

Vegyes.

A Punch ebédjei. A leghíresebb angol viczlap a Punch, melynek a legkiválóbb írók a munkatársai. A szerkesztőségi tagok számára a lap minden héten fényes bankettet rendez, melyen a következő számot már előre megcsinálják. Egy régi, ódon angol házban szokták ezeket a kedélyes összejöveteleket megtartani, melyeken régente Dickens és Thackeray is részt vettek. Mint most londoni levelezőnk írja, a Punch ebédjeit más helyen lesz kénytelen megtartani, mert a Bouverin-Street régi házat lerombolják s így az irodalmi történeti nevezetességű ház elpusztul. Mig az új felépül, addig a Punch jókedvű tagjai kénytelenek más összejöveteleki helyről gondoskodni.

Utbaigazítások ifju Claquekuteseknek. Egy londoni lapocská szerkesztőségébe a lap kiadója a következő utbaigazító napiparancsot függesztette ki:

A dolgozótárs uraknak a hírek megfogalmazásánál:

Minden menyasszony „fiatal, bájos és előkelő nevelésű,” ha a menyasszony esetleg idősebb fajta özvegy volna már, a következő jelzők járnak ki neki: „kedves,

szerelemreméltó és nagy műveltségű.” Azoknak a kereskedőknek neve mellé, a kik hirdettek lapunkban, a következő jelzőket kell kiírni: „vállalkozó szellemű, intelligens és jó hírű;” az olyan kereskedőről, a ki nem hirdet, tudomást se veszünk. Az idősebb ügyvédek mindig kiválóak, a fiatalok szép reményűek és ékesszólók. — Az orvosok általában véve „kitünők” és vagy szép jövő várakozik rájuk, vagy eseményekben gazdag mult van mögöttük. A földbirtokos örökké gazdag és tekintélyes. Az olyan képviselőjelöltekről, a kik megfizetnek érte, persze azt kell írni, hogy híveik száma napról-napra gyarapszik, viszont az olyanokról, a kik más lapban veretik a dobát, hogy „bukásuk több, mint bizonyos.” Ezek a szabályok betűről-betűre betartandók! X. lapkiadó.

KÖZGAZDASÁG.

A phylloxera elleni védekezésről.

Irta és az 1898. év február hó 12-én tartott előadásán felolvasta: Szabó Lajos.
(Folytatás.)

Ezen tulajdonságai folytán a gyárakból, kazán pléh lemezekből készült vashordókban szállíttatnak az állami rak-tárakba és onnét a megrendelő szőlőbirtokosoknak. Ezen vashordóknak két nyílásuk van, melyek réz csavarokkal vannak ellátva s a hordók megtöltésére vagy kiürítésére szolgálnak.

A szénkéreg kezeléséhez szükséges egy jó erős francia kulcs, a záró csavarok felnyitásához és egy közönséges kisebbszerű facsap, a szénkéreg kibocsátásához. E czézből a szénkéreges hordót oly magasra helyezük el vagy dombra vagy valami állványra, hogy a szénkéreg fecskendő, melybe egy bádóg tölesért helyezünk, megtöltése alkalmával, egyenesen a csap aláilleszthető legyen, hogy a szénkéregből, mentől kevesebb párologhasson el.

A szénkéreg fecskendők. A szénkéreg ezen czélra készített fecskendők által vitélik, illetőleg fecskendetik a talajba. Ezen szénkéreg fecskendők ma már Magyarországon is készülnek s bátran versenyezhetnek a legjobb francia gyártmányokkal. Nálunk Budapesten kapható Király Alajos gyárostól, a magyar állam gépgyárából Budapestről ezeknek ára 22 firt s ezenkívül az állami szénkéreg rak-tárakból is (Er Diószeg és Tarozalról a vinczellériskoláktól). Ezen szénkéreg fecskendőkhöz megrendelés alkalmával „utasítás a gép mikénti kezeléséhez” is kérendő.

A szénkéreg fecskendőknél 4 fő alkatrészt különböztetünk meg u. m. először a szénkéreg tartányt, melybe a szénkéreg töltetik, másodsor adagoló kamrát mely a gép működése alkalmával a szükséges mennyiségű szénkéreg, harmadsor a hágesóval ellátott, belül végig üreges s a hegyes végében közel kis nyílással ellátott aczél szurony, mely a szénkéregnek, kellő mélységbe a talajba szoritván, bevezetésére szolgál, végre negyedszer a duganttyu rudat, melynek gyors lenyomásával a szénkéreg a tartányból az adagoló kamrába s onnan az aczél szurony nyílásán a talajba fecskendetik. Ugy a duganttyu rud valamint az adagoló kamara bürseleppel van ellátva, ezen bürösekék hosszabb állás után összeszáradnak, s ezért a gépet használat előtti napon vízzel előre ki kell próbálni, hogy a megszáradt bürösekék megduzzadván jól zárjanak, vagy hosszabb használat folytán elroncsolódnak s ez esetben új büröket kell alkalmaznunk. Ha azt vennénk észre, hogy a gép szuronyán levő kis nyíláson a szénkéreg magától

folyik, az esetben a gép az adagoló kamránál széjjel csavarandó s ha a bőr megkopott ujjal pótoljuk, vagy ha a rugó meggyengült volna, azt kivesszük s óvatosan széjjel huzzuk, vagy egészen új rugót alkalmazunk. Ha pedig a dugattyu rud letolása alkalmával a szénkéneg nem elég erővel fecskendeztetik ki az esetben a dugattyut kell új bőrrrel ellátni.

Miután a szénkénegezésnél a sikert egyedül a munka pontos végrehajtása biztosítja, ugyanazért a gépek működését munka közben is folytonosan figyelemmel kell kísérnünk, hogy kellőleg adagolja a szükséges szénkéneg mennyiséget, a gép nem folyik-e és hogy a munkások nem üres géppel dolgoznak, e czélból időközönként a géppel a szabadban egy pár próba fecskendést eszközölünk, ezen alkalommal azonban vigyáznunk kell, nehogy a kifecskendezett szénkéneg valamelyik munkásnak a szemébe feccsenjen, mely nem veszedelmes ugyan de égető fájdalmat okoz. Hogy a munka időközben fenn ne akadhasson, szükséges, hogy a munka vezető vagy a vinczellér a szénkénegető gép belső szerkezetét alaposan ismerje, hogy az esetleges hibákat azonnal a helyszínén kijavíthassa vagy esetleg a hibás alkatrészeket pótolhassa.

A szénkéneg mennyisége t. i. hogy bizonyos területre mennyi szénkéneget alkalmazunk; attól függ, hogy a szénkénegezéssel irtani akarunk-e vagy csak gyériteni. Ha irtás czéljából szénkéneget az esetben több, a gyérités czéljából kevesebb szénkéneget alkalmazunk.

Az irtás abból áll, hogy ha egy bizonyosan nagyobb szőlőterületen a phylloxera egyes kisebb foltokon felütötte magát, akkor ezen foltokon igen nagy adag szénkéneget fecskendeznek a talajba, úgy hogy nem csak a phylloxera pusztul el, hanem a folton levő szőlőtőkék is. Minél nagyobb adatokat fecskendeznek a talajba a szénkénegből, annál tökéletesebb az irtás sikere. Ha tökéletes eredményt akarunk elérni akkor négyzet méteres területre legalább is 300-400 gramm szénkéneget kell a talajba fecskendezni. Az irtás előtt a szőlőtökéket a föld színén ki kell vágni, halomra hordani s felégetni s csak azután alkalmazni a szénkénegezést. Az irtó eljárás mellett a phylloxera igen lassan terjed. Ezen eljárást alkalmazták a Pozsonyvidéki szőlősgazdák s ennek köszönhetik, hogy még ma is 15 éven át termő állapotban fentarhatták szőlőiket. Pozsonyban 1881-ben lépett föl a phylloxera és dacára annak, hogy a szőlők területe 1000 holdra rugott, 10 év leforgása alatt mintegy két holdat kellett kiirtani.

(Folyt. köv.)

A debreczeni kereskedelmi- és iparkamara értesítései.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur tudatja, hogy a hamburgi cs. és kir. főconsulátus jelentése szerint Kelet-Indtának a monarchiából való drótszegbevitelére örvendően emelkedik, mindazonáltal a hazai gyárosok még mindig nem képesek a keresetnek megfelelni.

Ennek folytán kívánatosnak látszik, hogy hazai gyáraink közül azok is, melyek eddig gyártmányaiknak Kelet-Indiába való kivitelével nem foglalkoztak, az ottani piacot üzleti tevékenységükbe vonják.

A debreczeni kir. főügyészség közhírré teszi, miszerint a f. évi június 15-én szállítandó különféle butorok biztosítása tekintetéből f. é. márczius 15-iki lejáratával nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek és a beszerzendő butorok megnevezése és árai kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur megküldte kamaránknak azon, a m. kir. technológiai iparmuzeum által javasolt szabályzatot, mely a nagyobb mennyiségben szállítandó papírok megvizsgálása tekintetéből dolgoztatott ki.

Fel vannak ezen szabályzatban sorolva egy a papírnemek, mint azon összeg, melyet a megvizsgálásért a technológiai iparmuzeum felszámít.

A szabályzat hivatalos helyiségünkben megtekinthető.

Debreczen, 1898. febr. 15.

Kereskedelmi és iparkamara.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvénytársaság közlése.

1898. február hó 12-én.

Államadósság :		
Magyar aranyjáradék 4%.	—	121.50 122 —
" vasuti beruházási kót, 4 1/2 %.	—	121.75 122.75
" koronajáradék 4%.	—	99.25 99.75
" regále vált. kót. 4 1/2 %.	—	101.25 102. —
Osztrák aranyjáradék 4%.	—	122.25 122.75
Egységes államkötvény 4 1/2 %.	—	102.25 102.75
Tisza-szegedi 4%.-os nyer.-sorsj.	—	140.50 141.50
Részvények :		
Magyar hitelbank részvény	—	381.50 382. —
Osztrák hitelbank részvény	—	363.70 363.90
Magyaripar- és keresk. bank. r.	—	105.50 106. —
Sorsjegyek :		
Magyarjelzálogban 4%.-os sorsj.	—	122.75 123.35
" 3%.-os	—	103. — 104. —
Osztrák földhitel sorsjegy 3%.-os	—	120.25 121.25
Magyar vörös keresksorsjegy	—	10. — 10.50
Osztrák " " "	—	20. — 20.50
Olasz " " "	—	12.25 12.75
Bazilika sorsjegy	—	6.70 7.20
Jó-sziv " " "	—	3.80 4.20
Pénznemek :		
Cs. és kir. arany	—	5.67 5.71
20 márkás arany	—	11.75 11.79
20 frankos arany	—	9.52 9.55
1 Sovereigns	—	12.01 12.05

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1898. febr. 14-én.

Buzát ma jól kínáltak, a kereslet kedvező volt. Elkelt csöndes irányzat mellett 25,000 mm. teljes napi áron.

Egyébb gabonaneműekben gyöngye volt a forgalom változatlan áron.

Eladtak:

Buza. Tiszavidéki. 200 mm. 79 k. 13.40 forinton, 1600 mm. 77 k. 13.30 forinton, 100 mm. 76.5 k. 13.10 forinton, 200 mm. 76 k. 12.95 frton, 200 mm. 76 k. 13. — frton, mind három bónapra.

II. Natáridő-üzlet.

Az irányzat esendes volt, és az árak kisebb árhullámzás mellett változatlanul zártak.

Hivatalos záróárfolyamok déli 1 órakor.
 Buza szeptemberre 9.30 — 9.32
 " márcz.—ápr. 12.00 — 12.02
 Rozs márcz.—ápr.-ra 8.65 — 8.67
 Tengeri máj.—jun.-ra 5.30 — 5.32
 Zab márcz.—ápr.-ra 6.45 — 6.47

Délután 4 órakor zárlat:

Buza tavaszra 11.98 — 11.99
 " őszre 9.31 — 9.32
 Rozs tavaszra 8.65 — 8.67
 Zab " 6.45 — 6.46
 Tengeri máj.—jun. 5.31 — 5.32
 Repeze augusztusra 11.90 — 11.95

Ingatlanok forgalma.

A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál.

1. Lindenfeld Márton 2959 sorszámu házat megveszik Böszörményi Mihály és neje Tóth Róza 3450 frtért.

2. Földi József és neje Veres Juliánna megveszik Kozma Jánosné Bessenyei Zsuzsánna 240 □ öl területű homokkerti szőlőjét 450 frtért.

3. Harsányi Zsuzsánna Fogarassai Istvánné megveszi Harsányi István csapókerti szőlőjét 300 frtért.

4. Katz Emánuel megveszi Barta Janos és Barta Gábor ingatlanait 480 frtért.

5. Eckstein Dávid megveszi özv. Weisz Mártonné Steiner Erzsébet 1719. sorszámu házat ondódi földjével együtt 6000 fétért.

6. Nemes Kálmán megveszi Dr. Irinyi Istvánné Nemes Ilona ingatlanainak illetőségét 7000 frtért.

7. Szabó András és neje Gonda Eszter 83 □ öl területű szőlőjüket a rajta levő épületekkel együtt megveszik Haja József és neje Debreczeni Juliánna 650 frtért.

8. Horog Sándor és neje Sass Zsuzsánna megveszik Török Bálint és neje Juhász Zsuzsánna ujkerti szőlőjüket 1400 frtért.

9. Szatmári Gábor és neje Béder Juliánna 172 □ öl területű homokkerti szőlőjüket megveszi Török Mihály 340 frtért.

10. Szabó Lajos és Szabó Ferenc 178 10/10 □ öl területű csapókerti szőlőjét megveszi Bán József 450 frtért.

11. Bundi Sándor és neje Kállai Juliánna 594. sorszámu házukat megveszik Hajas István és neje Kapronczai Mária 2000 frtért.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyószám 137. Páratlan bérlet 109. sz.

Holnap, szerdán, 1898. évi február 16-án

Előszőr! Ujdonság!

Coulisset ur!

Vigjáték három felvonásban. Irták: Ernst Blum és Raoul Toché. Fordította: Mihály József.

SZEMÉLYEK.

Coulisset — — — — Szathmári Árpád.
 Saint-Castel, tábornok — — Fenyéri Mór.
 Gaston do Brionne, gróf — Tanai Frigyes.
 Rosine, a felesége — Fáy Flóra.
 Lreien de Veulette — — Vidor Dezső.
 Luise, a felesége — Cserényi Adél.
 D' Esparvillené — — Kovács Fáni.
 Alfrédné, házmesterné — Csügényi Vilma.
 Anette, (szobaleány) a gr.-nál Szabó Irma.
 Baptiste, komornyik) a gr.-nál Makray Dénes.
 Benoit, komornyik D'Esparvil-
 lené-nél — — — — Rác Dező.

Holnapután, csütörtökön, 1898. február 17-én.

Másodszor.

Coulisset ur!

Francia vigjáték.

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Konec Ákos.

Főmunkatárs: Ujlaki Antal.

Kiadó lakosztály.

Nagy-Mester-utca 1329. sz. a.

egy utcai lakosztály,

mely 4 szoba, konyha, kamra, világos és sötét pincze s fás-szinből-áll, együtt kiadó.

Értekezhetni ugyanott a tulajdonossal.

